

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2017 m. lapkričio 9 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Direktyva 97/81/EB – Bendrasis susitarimas dėl darbo ne visą darbo dieną, kurį sudarė Europos pramonės ir darbdavių konfederacijų sąjunga (UNICE), Europos įmonių, kuriose dalyvauja valstybė, centras (CEEP) ir Europos profesinių sąjungų konfederacija (ETUC) – 4 straipsnis – Darbuotojai vyrai ir moterys – Vienodas požiūris socialinės apsaugos srityje – Direktyva 79/7/EEB – 4 straipsnis – Vertikalaus tipo ne visą darbo dieną dirbantis darbuotojas – Nedarbo išmoka – Nacionalinės teisės normos, pagal kurias nustatant išmokos mokėjimo trukmę neatsižvelgiama į dienas, kuriomis nedirbta“

Byloje C-98/15

dėl *Juzgado de lo Social nº 33 de Barcelona* (Barselonos darbo bylų teismas Nr. 33, Ispanija) 2015 m. vasario 6 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2015 m. vasario 27 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

María Begoña Espadas Recio

prieš

prieš Servicio Público de Empleo Estatal (SPEE)

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininko pareigas einantis F. Biltgen (pranešėjas), Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojas A. Tizzano, teisėjai E. Levits, A. Borg Barthet ir M. Berger,

generalinė advokatė E. Sharpston,

posėdžio sekretorius V. Tourrès, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2016 m. birželio 15 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- Maria Begoña Espadas Recio, atstovaujamos advokato A. Calvo Calmache,
- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos A. Gavela Llopis, V. Ester Casas, L. Banciella Rodríguez-Miñón ir A. Rubio González,
- Europos Komisijos, atstovaujamos S. Pardo Quintillán, A. Szmytkowska ir M. van Beek,

susipažinęs su 2017 m. kovo 16 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

* Proceso kalba: ispanų.

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1997 m. birželio 6 d. sudaryto Bendrojo susitarimo dėl darbo ne visą darbo dieną (toliau – Bendrasis susitarimas), išdėstyto 1997 m. gruodžio 15 d. Tarybos direktyvos 97/81/EB dėl Bendrojo susitarimo dėl darbo ne visą darbo dieną, kuri sudarė Europos pramonės ir darbdavių konfederacijų sąjungą (UNICE), Europos įmonių, kuriose dalyvauja valstybė, centras (CEEP) ir Europos profesinių sąjungų konfederacija (OL L 14, 1998, p. 9; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 3 t., p. 267), priede, 4 straipsnio, taip pat 1978 m. gruodžio 19 d. Tarybos direktyvos 79/7/EEB dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo nuoseklaus įgyvendinimo socialinės apsaugos srityje (OL L 6, 1979, p. 24; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 215) 4 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant María Begoña Espadas Recio ginčą su *Servicio Público de Empleo Estatal (SPEE)* (Valstybinė užimtumo tarnyba, Ispanija) dėl vertikalaus tipo ne visą darbo dieną dirbančių darbuotojų nedarbo išmokos trukmės apskaičiavimo bazės nustatymo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Bendrojo susitarimo 4 konstatuojamojoje dalyje įtvirtinta:

„kadangi Eseno Europos Vadovų Tarybos išvadose pabrėžiama, kad būtina imtis priemonių, kurios skatintų užimtumą ir moterų bei vyrų lygias galimybes, ir kviečiama imtis priemonių, siekiant didesnio užimtumo, ypač naudojant lankstesnį darbo organizavimą, kuris kartu patenkintų darbuotojų pageidavimus bei konkurencijos reikalavimus.“
- 4 Remiantis Bendrojo susitarimo 1 straipsnio a punktu, jo tikslas – „[s]udaryti sąlygas, kurios panaikintų darbuotojų, dirbančių ne visą darbo dieną, diskriminaciją ir gerintų darbo ne visą darbo dieną kokybę“.
- 5 Pagal Bendrojo susitarimo 2 straipsnio 1 dalį šis susitarimas „taikomas ne visą darbo dieną dirbantiems darbuotojams, kurie sudarė darbo sutartį arba kurių darbo santykius apibrėžia kiekvienoje valstybėje narėje galiojantys įstatymai, kolektyvinės sutartys arba praktika“.
- 6 Bendrojo susitarimo dėl darbo ne visą darbo dieną 3 straipsnio 1 dalis „darbuotoją, dirbantį ne visą darbo dieną“, apibrėžia kaip darbuotoją, kurio įprastų darbo valandų skaičius, apskaičiuotas per savaitę arba pagal ne ilgesnį kaip vienerių metų darbo laiko vidurkį, yra mažesnis už panašaus darbuotojo, dirbančio visą darbo dieną, darbo valandas.
- 7 Pagal Bendrojo susitarimo 4 straipsnio 1 ir 2 dalis:

„1. Darbuotojams, dirbantiems ne visą darbo dieną, negali būti sudaromos blogesnės darbo sąlygos negu panašioms darbuotojams, dirbantiems visą darbo dieną, tik dėl tos priežasties, kad jie dirba ne visą darbo dieną, nebent šis nevienodas požiūris yra objektyviai pagrįstas.

2. Prireikus taikomas *pro rata temporis* principas.“

8 Bendrojo susitarimo 5 straipsnio 1 dalies a punkte numatyta:

„Pagal šio susitarimo 1 straipsnį ir pagal darbuotojų, dirbančių ne visą darbo dieną ir visą darbo dieną, nediskriminavimo principą:

a) valstybės narės, pasitarusios su socialiniais partneriais ir remdamosi nacionaline teise arba praktika, nustato ir peržiūri teisinio ar administracinio pobūdžio kliūtis, kurios gali apriboti darbo ne visą darbo dieną galimybes, ir prireikus šias kliūtis pašalinti.“

9 Pagal Direktyvos 79/7 2 straipsnį ji taikoma, be kita ko, asmenims, kurių veiklą nutraukia priverstinis nedarbas.

10 Remiantis šios direktyvos 3 straipsniu, į jos taikymo sritį patenka įstatymų nustatytos sistemos, kurios numato apsaugą nedarbo atveju.

11 Šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Vienodo požiūrio principas reiškia, kad negali būti jokios lyčių diskriminacijos, tiesioginės arba netiesioginės, ypač dėl santuokinės arba šeimyninės padėties, ir ypač susijusios su:

- socialinės apsaugos sistemų apimtimi ir galimybių naudotis jomis sąlygomis,
- pareigos mokėti įmokas ir įmokų dydžio apskaičiavimo;
- išmokų apskaičiavimu, įskaitant išmokų padidinimą sutuoktiniams ir išlaikomiems asmenims, taip pat sąlygomis, kurios reguliuoja teisės į išmokas trukmę ir išlaikymą.“

Ispanijos teisės aktai

12 1994 m. birželio 20 d. *Real Decreto Legislativo 1/1994* (Karaliaus įstatyminis dekretas Nr. 1/1994) patvirtintos redakcijos *Ley general de la seguridad social* *Ley general de la seguridad social* (Bendrasis socialinės apsaugos įstatymas; BOE, Nr. 154, 1994 m. birželio 29 d., p. 20658; toliau – LGSS) 203–234 straipsniuose reglamentuojama bedarbių apsauga.

13 Remiantis LGSS 204 straipsnio 1 dalimi, apsauga nuo nedarbo gali būti įmokinio ir remiamojo pobūdžio; abu šie apsaugos lygmenys yra administruojami valstybės ir privalomi. Pagrindinė byla susijusi su įmokinio pobūdžio apsauga.

14 LGSS 204 straipsnio 2 dalyje įmokinė sistema apibrėžiama taip, kad jos „tikslas – mokėti išmokas, skirtas kompensuoti nustotoms gauti darbo užmokesčio pajamoms dėl turėto darbo netekimo ar darbo dienos sutrumpinimo“.

15 Kiek tai susiję su nedarbo įmokinės išmokos mokėjimo trukme, LGSS 210 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Nedarbo išmokos mokėjimo trukmė priklauso nuo stažo laikotarpių per šešerius metus iki teisės aktuose numatytos nedarbo padėties momento arba iki momento, kai nutrūko pareiga mokėti įmokas, pagal tokią tvarką:

Įmokų mokėjimo stažas (dienomis): Išmokų mokėjimo trukmė (dienomis)

Nuo 360 iki 539: 120

Nuo 540 iki 719: 180

Nuo 720 iki 899: 240

Nuo 900 iki 1 079: 300

Nuo 1 080 iki 1 259: 360

Nuo 1 260 iki 1 439: 420

Nuo 1 440 iki 1 619: 480

Nuo 1 620 iki 1 799: 540

Nuo 1 800 iki 1 979: 600

Nuo 1 980 iki 2 159: 660

Nuo 2 160: 720“

- 16 Kiek tai susiję su ne visą darbo dieną dirbančiais darbuotojais, įstatymą įgyvendinančios nuostatos buvo priimtos 1985 m. balandžio 2 d. *Real Decreto 625/1985 por el que se desarrolla la Ley 31/1984, de 2 de agosto, de Protección por Desempleo* (Karaliaus dekretas Nr. 625/1985, kuriuo įgyvendinamas 1984 m. rugpjūčio 2 d. Įstatymas Nr. 31/1984 dėl apsaugos nedarbo atveju (BOE Nr. 109, 1985 m. gegužės 7 d., p. 12699, toliau – RD 625/1985).
- 17 RD 625/1985 3 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad kai nustatytos įmokos susijusios su darbu ne visą darbo dieną arba su faktiškai dirbtu laiku, kai dirbama ne visą darbo dieną, kiekviena išdirbta darbo diena skaičiuojama kaip diena, kai mokamos įmokos, neatsižvelgiant į darbo laiką.

Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės ir prejudiciniai klausimai

- 18 M. B. Espadas Recio dirbo ne visą darbo dieną kaip valytoja nepertraukiamai nuo 1999 m. gruodžio 23 d. iki 2013 m. liepos 29 d. Jos darbo valandos buvo paskirstytos taip: kiekvieną savaitę po dvi su puse valandos pirmadieniais, trečiadieniais ir ketvirtadieniais ir keturios valandos pirmąjį kiekvieno mėnesio penktadienį.
- 19 Pasibaigus M. B. Espadas Recio darbo santykiams, ji paprašė skirti nedarbo išmoką. 2013 m. rugsėjo 30 d. SPEE sprendimu jai skirta ši išmoka 120 dienų laikotarpiui.
- 20 Manydama, kad turi teisę į 720 dienų, o ne tik 120 dienų nedarbo išmoką, M. B. Espadas Recio ši sprendimą apskundė.
- 21 2013 m. gruodžio 9 d. sprendimu SPEE skyrė M. B. Espadas Recio nedarbo išmoką 420 dienų laikotarpiui. Šią 420 dienų trukmę SPEE grindė tuo, kad, remiantis kartu taikomomis LGSS 210 straipsnio ir RD 625/1985 3 straipsnio 4 dalies nuostatomis, jeigu darbo ne visą darbo dieną atveju nedarbo išmokos trukmė nustatoma atsižvelgiant į įmokų mokėjimo dienas per pastaruosius šešerius metus, reikia atsižvelgti tik į faktiškai dirbtas dienas, šiuo atveju – 1 387, o ne į visus šešerius mokėjimo metus.
- 22 Kadangi M. B. Espadas Recio mokėjo įmokas visus pastaruosius šešerius metus, ji pateikė ieškinį *Juzgado de lo Social nº 33 de Barcelona* (Barselonos darbo bylų teismas Nr. 33, Ispanija), jame ginčijo SPEE parengtus individualius atskaitymus.

- 23 M. B. Espadas Recio reikalavimas susijęs su jai SPEE skirtos nedarbo išmokos trukme. Jos manymu, kadangi ji dirbo šešerius metus iš eilės ir įmokas mokėjo už 30 arba 31 dieną per mėnesį (iš viso 2 160 dienų), ji turi teisę gauti išmokas 720 dienų, o ne skirtas 420 dienų, kas sudaro tris penktadalius maksimalios trukmės. Pasak ieškovės, kai nustatant nedarbo išmokos mokėjimo trukmę neatsižvelgiama į dienas, kuriomis nedirbta, tai lemia nevienodą požiūrį, kuris yra nepalankus vertikalaus tipo ne visą darbo dieną dirbantiems darbuotojams. Darbas ne visą darbo dieną vadinamas „vertikaliu“, kai jį atliekančio asmens darbo valandos sutelktos į kelias darbo dienas per savaitę, ir „horizontaliu“ – kai jį atliekantis asmuo dirba kiekvieną savaitės darbo dieną. Šioje byloje M. B. Espadas Recio darbo valandos iš esmės buvo sutelktos į tris dienas per savaitę.
- 24 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad ieškovė įrodė, jog mokėjo įmokas visus šešerius metus iki darbo santykių pasibaigimo ir kad mėnesinės įmokos buvo apskaičiuojamos atsižvelgiant į per visą mėnesį (t. y. per 30 arba 31 dieną) gautą darbo užmokestį, o ne į dirbtas valandas arba dienas. Vis dėlto tas teismas konstatuoja, kad vertikalaus tipo ne visą darbo dieną dirbančio darbuotojo, kokia yra ieškovė, atveju nagrinėjamos nacionalinės teisės nuostatos leidžia atsižvelgti tik į išdirbtas dienas, o ne į visą šešerių metų trukmės įmokų mokėjimo laikotarpį. Taigi, nustatant nedarbo išmokos mokėjimo trukmę atsižvelgiama ne į visas privalomo įmokų mokėjimo dienas.
- 25 Iš tiesų, pasak minėto teismo, ši darbuotojų kategorija susiduria su dvigubu nepalankiu vertinimu, nes vertikalaus darbo ne visą darbo dieną atveju *pro rata temporis* principas taikomas du kartus: pirma, dėl mažesnio darbo užmokesčio už darbą ne visą darbo dieną nedarbo išmokos dydis yra proporcingai mažesnis, antra, šios išmokos mokėjimo trukmė sutrumpėja, nes atsižvelgiama tik į išdirbtas darbo dienas, nors įmokų mokėjimo laikotarpis yra ilgesnis.
- 26 Kitiems darbuotojams, nesvarbu, ar jie dirbtų visą darbo dieną (neatsižvelgiant į jų darbo valandų pasiskirstymą per savaitę), ar pagal horizontalų grafiką ne visą darbo dieną (kai dirbama kiekvieną darbo dieną), – priešingai – nedarbo išmoka skiriama laikotarpiui, kuris apskaičiuojamas atsižvelgiant į visas įmokų mokėjimo dienas.
- 27 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas priduria, jog nustatyta, kad nagrinėjamos teisės aktų nuostatos paveikia kur kas daugiau moterų nei vyrų.
- 28 Šiomis aplinkybėmis *Juzgado de lo Social no 33 de Barcelona* (Barselonos darbo bylų teismas Nr. 33) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar, atsižvelgiant į [2010 m. birželio 10 d. Teisingumo Teismo sprendime *Bruno ir kt.*, C-395/08 ir C-396/08, EU:C:2010:329] suformuotą jurisprudenciją, reikia suprasti, kad [Bendrojo susitarimo] 4 straipsnis taikytinas tokiai įmokinei nedarbo išmokai, kaip numatytoji [LGSS] 210 straipsnyje, kuri finansuojama išimtinai iš darbuotojo ir jį įdarbinusių įmonių sumokėtų įmokų ir kuri apskaičiuojama atsižvelgiant į darbo laikotarpius, kai mokėtos įmokos, per šešerius metus iki teisės aktuose numatytos nedarbo padėties?
2. Jeigu į ankstesnį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar, atsižvelgiant į [2010 m. birželio 10 d. Teisingumo Teismo sprendime *Bruno ir kt.*, C-395/08 ir C-396/08, EU:C:2010:329] suformuotą jurisprudenciją, [Bendrojo susitarimo] 4 straipsnį reikia aiškinti taip, kad juo draudžiama tokia nacionalinės teisės nuostata, kaip antai [RD 625/1985] 3 straipsnio 4 dalis, į kurią daroma nuoroda [LGSS] septintosios papildomos nuostatos 4 taisyklės 1 dalyje, pagal kurią „vertikalaus“ darbo ne visą darbo dieną atveju (kai dirbama tik tris dienas per savaitę) apskaičiuojant nedarbo išmokos mokėjimo trukmę neįskaitomos dienos, kai nedirbta, nors už jas mokėtos įmokos, ir dėl to sutrumpėja nustatytos išmokos mokėjimo trukmė?

3. Ar [Direktyvos 79/7] 4 straipsnyje įtvirtintas draudimas tiesiogiai arba netiesiogiai diskriminuoti dėl lyties turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį negalima arba draudžiama tokia nacionalinės teisės nuostata, kaip antai [RD 625/1985] 3 straipsnio 4 dalis, kuria remiantis „vertikalaus“ darbo ne visą darbo dieną atveju (kai dirbama tik tris dienas per savaitę) kaip įmokų mokėjimo dienos neįskaitomos dienos, kai nedirbta, ir dėl to sutrumpėja nedarbo išmokos mokėjimo trukmė?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 29 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Bendrojo susitarimo 4 straipsnio 1 dalis taikoma tokiai įmokinei nedarbo išmokai, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje.
- 30 Šiuo klausimu remiantis suformuota Teisingumo Teismo jurisprudencija Bendrojo susitarimo 4 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas draudimas darbuotojams, dirbantiems ne visą darbo dieną, sudaryti blogesnes darbo sąlygas negu panašioms darbuotojams, dirbantiems visą darbo dieną, tik dėl tos priežasties, kad jie dirba ne visą darbo dieną, nebent šis nevienodas požiūris yra objektyviai pagrįstas (2017 m. liepos 13 d. Sprendimo *Kleinstauber*, C-354/16, EU:C:2017:539, 25 punktas).
- 31 Teisingumo Teismas taip pat yra nusprendęs, pirma, kad iš Bendrojo susitarimo preambulės matyti, jog šis susitarimas reglamentuoja „darbuotojų, dirbančių ne visą darbo dieną, darbo sąlygas, ir patvirtina, kad klausimus, susijusius su įstatymų nustatyta socialine apsauga, sprendžia valstybės narės“ (2015 m. balandžio 14 d. Sprendimo *Cachaldora Fernández*, C-527/13, EU:C:2015:215, 36 punktas).
- 32 Antra, jis konstatavo, kad „darbo sąlygos“, kaip jos suprantamos pagal minėtą Bendrąjį susitarimą, apima pensijas, mokamas dėl darbuotojo ir darbdavio darbo santykių, išskyrus teisės aktuose numatytas socialinio draudimo pensijas, kurios mokamos ne tiek dėl tokių santykių, kiek dėl socialinės politikos priežasčių (2012 m. lapkričio 22 d. Sprendimo *Elbal Moreno*, C-385/11, EU:C:2012:746, 21 punktas ir 2015 m. balandžio 14 d. Sprendimo *Cachaldora Fernández*, C-527/13, EU:C:2015:215, 37 punktas).
- 33 Šioje byloje iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad nors pagrindinėje byloje nagrinėjama išmoka yra finansuojama vien iš darbuotojo ir darbdavio mokamų įmokų, šios įmokos mokamos pagal nacionalinės teisės aktus, taigi, jų nereglamentuoja darbuotojo su darbdaviu sudaryta darbo sutartis. Vadinas, kaip savo išvados 38 punkte pažymėjo generalinė advokatė, ši tvarka labiau primena valstybės administruojamą socialinės apsaugos sistemą, kaip tai suprantama pagal ankstesniame punkte nurodytą jurisprudenciją. Todėl šių įmokų negali apimti sąvoka „darbo sąlygos“.
- 34 Taigi į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Bendrojo susitarimo 4 straipsnio 1 dalis netaikoma tokiai įmokinei nedarbo išmokai, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje.

Dėl antrojo klausimo

- 35 Atsižvelgiant į atsakymą į pirmąjį klausimą, į antrąjį klausimą atsakyti nereikia.

Dėl trečiojo klausimo

- 36 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 79/7 4 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad ja draudžiamos valstybės narės teisės aktų nuostatos, pagal kurias vertikalaus darbo ne visą darbo dieną atveju apskaičiuojant dienas, už kurias

mokėtos įmokos, neįskaičiuojamos nedarbo dienos ir dėl to sutrumpėja nedarbo išmokos mokėjimo laikotarpis, jeigu konstatuojama, kad dauguma vertikaliu grafiku ne visą darbo dieną dirbančių darbuotojų yra moterys ir jos dėl tokių nacionalinių priemonių nukenčia.

- 37 Norint atsakyti į šį klausimą reikia priminti, kad nors Sąjungos teisė neatima iš valstybių narių kompetencijos tvarkyti savo socialinės apsaugos sistemas ir kad, nesant teisės normų suderinimo Sąjungos lygmeniu, kiekviena valstybė narė savo teisės aktuose turi apibrėžti socialinės apsaugos sistemos išmokų suteikimo sąlygas, vis dėlto naudodamasi šia kompetencija valstybės narės turi laikytis Sąjungos teisės (2006 m. gegužės 16 d. Sprendimo *Watts*, C-372/04, EU:C:2006:325, 92 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija ir 2014 m. lapkričio 5 d. Sprendimo *Somova*, C-103/13, EU:C:2014:2334, 33–35 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).
- 38 Kalbant apie tai, ar tokiuose teisės aktuose, kaip nagrinėjami pagrindinėje byloje, įtvirtinta netiesioginė diskriminacija moterų atžvilgiu, kaip tai leidžia suprasti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, pažymėtina, kad pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją netiesioginė diskriminacija yra tuomet, kai nacionalinė priemonė, nors ir suformuluota neutraliai, iš tikrųjų daro nepalankų poveikį kur kas daugiau moterims nei vyrams (2011 m. spalio 20 d. Sprendimo *Brachner*, C-123/10, EU:C:2011:675, 56 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija ir 2012 m. lapkričio 22 d. Sprendimo *Elbal Moreno*, C-385/11, EU:C:2012:746, 29 punktas)
- 39 Šioje byloje reikia pažymėti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama nacionalinės teisės nuostata skirta ne visą darbo dieną dirbančių darbuotojų grupei, kurios, remiantis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo konstatuotomis aplinkybėmis, labai didelę daugumą sudaro darbuotojos moterys. Todėl į pateiktą klausimą reikia atsakyti remiantis šiomis konstatuotomis aplinkybėmis.
- 40 Šiuo klausimu pažymėtina, kad pagrindinė byla skiriasi nuo bylos, kurioje priimtas 2015 m. balandžio 14 d. Sprendimas *Cachaldora Fernández* (C-527/13, EU:C:2015:215); tame sprendime Teisingumo Teismas padarė išvadą, jog nagrinėjama nuostata dėl visiško nuolatinio invalidumo pensijos apskaičiavimo bazės nelėmė diskriminacijos, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 79/7 4 straipsnio 1 dalį. Tame sprendime Teisingumo Teismas iš tiesų nusprendė, kad, pirma, jis neturi nepaneigtos statistinės informacijos apie darbuotojų ne visą darbo dieną, kurių įmokos buvo nutrūkusios, skaičių arba iš kurios būtų matyti, kad šią darbuotojų grupę daugiausia sudaro moterys (šiuo klausimu žr. 2015 m. balandžio 14 d. Sprendimo *Cachaldora Fernández*, C-527/13, EU:C:2015:215, 30 punktą), ir, antra, nagrinėjamos priemonės poveikis yra atsitiktinis, nes kai kurie ne visą darbo dieną dirbantys darbuotojai – tariamai nepalankioje padėtyje dėl šios priemonės atsidūrusi grupė – gali dėl šios priemonės netgi atsidurti palankesnėje padėtyje.
- 41 Pažymėtina, kad nagrinėjamu atveju, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo pateikti statistiniai duomenys ne tik neigiami, bet ir iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos aiškiai matyti, kad visi vertikalios tipo ne visą darbo dieną dirbantys darbuotojai, kuriems taikoma pagrindinėje byloje nagrinėjama nacionalinė priemonė, patiria neigiamą šios priemonės poveikį, nes dėl jos laikotarpis, kuriuo jie gali gauti nedarbo išmoką, yra trumpesnis, palyginti su horizontalaus tipo ne visą dieną dirbantiems darbuotojams pripažįstamu laikotarpiu. Be to, yra nustatyta, kad joks šios grupės darbuotojas negali gauti naudos dėl tokios priemonės taikymo.
- 42 Dar daugiau, pagrindinėje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patikslino, kad darbo ne visą darbo dieną statistiniai duomenys apima visus ne visą dieną dirbančius darbuotojus, neatsižvelgiant į tai, ar jų darbas suskirstytas horizontaliai, ar vertikaliai. Pasak nacionalinio teismo, nors 70 %–80 % vertikalios tipo ne visą darbo dieną dirbančių darbuotojų yra moterys, tokia pati jų dalis sudaro ir horizontalaus tipo ne visą darbo dieną dirbančius darbuotojus. Remiantis šia informacija, galima daryti išvadą, kad dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamos nacionalinės priemonės nukenčia daug daugiau moterų negu vyrų.

- 43 Šiomis aplinkybėmis reikia daryti išvadą, kad tokia priemonė, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, lemia moterims nepalankų nevienodą požiūrį, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo [38] punkte primintą jurisprudenciją.
- 44 Reikia pažymėti, kad tokio pobūdžio priemonė prieštarauja Direktyvos 79/7 4 straipsnio 1 daliai, nebent ją galima pateisinti objektyviomis priežastimis, neturinčiomis nieko bendra su diskriminacija dėl lyties. Taip yra, jeigu pasirinktomis priemonėmis siekiama teisėto socialinės politikos tikslo ir jeigu jos yra tinkamos ir būtinos tam tikslui įgyvendinti (šiuo klausimu žr. 2012 m. lapkričio 22 d. Sprendimo *Elbal Moreno*, C-385/11, EU:C:2012:746, 32 punktą).
- 45 Nagrinėjamu atveju reikia konstatuoti, kad nors prašyme priimti prejudicinį sprendimą nepateikta jokios nuorodos į pagrindinėje byloje nagrinėjama priemonė siekiamą tikslą, Ispanijos karalystė per teismo posėdį nurodė, jog konstatuotą nevienodą požiūrį pateisina „įmokų į socialinės apsaugos sistemą mokėjimo“ principas. Taigi, kadangi teisė gauti nedarbo išmoką ir tos išmokos mokėjimo trukmė priklauso tik nuo to, kiek laiko darbuotojas dirbo arba buvo registruotas socialinės apsaugos sistemoje, siekiant laikytis proporcingumo principo reikėtų atsižvelgti tik į faktiškai dirbtas dienas.
- 46 Šiuo klausimu, net jeigu įvertinti, ar nacionalinis įstatymų leidėjas iš tiesų siekė šio tikslo, galiausiai turės nacionalinis teismas, pakanka pažymėti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama nacionalinė priemonė neatrodo tinkama užtikrinti atitiktį, kuri, pasak Ispanijos vyriausybės, turi egzistuoti tarp darbuotojo sumokėtų įmokų ir teisių, jam galinčių būti pripažintų nedarbo išmokų srityje.
- 47 Iš tiesų, kaip savo išvados 59 punkte pažymėjo generalinė advokatė, vertikalios tipo ne visą darbo dieną dirbantis darbuotojas, kuris mokėjo įmokas visus metus už kiekvieną kiekvieno mėnesio dieną, nedarbo išmoką gauna trumpesnę laiką nei visą darbo dieną dirbantis darbuotojas, kuris mokėjo tokias pačias įmokas. Todėl pirmojo iš minėtų dviejų darbuotojų atžvilgiu Ispanijos vyriausybės nurodyta atitiktis akivaizdžiai neužtikrinama.
- 48 Ši atitiktis, kaip savo išvados 58 punkte pažymėjo generalinė advokatė, galėtų būti užtikrinta, jeigu vertikalios tipo ne visą darbo dieną dirbančių darbuotojų atveju nacionalinės valdžios institucijos atsižvelgtų į kitas aplinkybes, pavyzdžiui, į laikotarpį, kurį darbuotojas ir jo darbdavys mokėjo įmokas, į bendrą įmokų sumą arba į atitinkamo darbuotojo darbo valandas; kaip paaiškino prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, į šias aplinkybes atsižvelgiama visų darbuotojų, kurių darbo laikas paskirstytas horizontaliai, atveju, nesvarbu, ar jie dirbo visą, ar ne visą darbo dieną.
- 49 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į trečiąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 79/7 4 straipsnio 1 dalis aiškinama taip, kad ja draudžiamos valstybės narės teisės aktų nuostatos, pagal kurias vertikalios darbo ne visą darbo dieną atveju apskaičiuojant dienas, už kurias mokėtos įmokos, neįskaičiuojamos nedirbtos dienos ir dėl to sutrumpėja nedarbo išmokos mokėjimo laikotarpis, jeigu konstatuojama, kad dauguma vertikalios tipo ne visą darbo dieną dirbančių darbuotojų yra moterys ir jos dėl tokių nuostatų nukenčia.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 50 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

1. 1997 m. birželio 6 d. sudaryto Bendrojo susitarimo dėl darbo ne visą darbo dieną, išdėstyto 1997 m. gruodžio 15 d. Tarybos direktyvos 97/81/EB dėl Bendrojo susitarimo dėl darbo ne visą darbo dieną, kuri sudarė Europos pramonės ir darbdavių konfederacijų sąjungą (UNICE), Europos įmonių, kuriose dalyvauja valstybė, centras (CEEP) ir Europos profesinių sąjungų konfederacija (ETUC), priede, 4 straipsnio 1 dalis netaikoma tokiai įmokinei nedarbo išmokai, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje.
2. 1978 m. gruodžio 19 d. Tarybos direktyvos 79/7/EEB dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo nuoseklaus įgyvendinimo socialinės apsaugos srityje 4 straipsnio 1 dalis aiškinama taip, kad ja draudžiamos valstybės narės teisės aktų nuostatos, pagal kurias vertikalios darbo ne visą darbo dieną atveju apskaičiuojant dienas, už kurias mokėtos įmokos, neišskaičiuojamos nedirbtos dienos ir dėl to sutrumpėja nedarbo išmokos mokėjimo laikotarpis, jeigu konstatuojama, kad dauguma vertikalios tipo ne visą darbo dieną dirbančių darbuotojų yra moterys ir jos dėl tokių nuostatų nukenčia.

Parašai.